

Ilaqutariinnermi pisortaqarfik / Familiedirektoratet

Meeqqat Inuusuttullu sumiginnakkat ikiorserniarlugit suligasuartut

Rådgivende Udvalg for afhjælpning af
omsorgssvigtede børn og unge

31. Oktober 2003
Udvalget er nedsat af landsstyret

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forside	1
Indholdsfortegnelse	2
Forord	3
Indledning	4
Kommissoriet	5
Problemerkernes omfang	7
Nødvendig erkendelse	9
Forslag og anbefalinger	10
Familiekraftcentre	12
Forslag / Visioner	13
Konklusion	25
Tak til arbejdspladser	26
Anvendt kildemateriale	26
Bilag	27

Forord

Det rådgivende udvalg takker indledningsvis landsstyremedlemmet for Familie og Sundhed, Asii Chemnitz Narup for hendes støtte, så udvalgets arbejde kunne færdiggøres. Udvalget blev nedsat af Landsstyret og den daværende landsstyremedlem for Familie og Sundhed Ruth Heilmann.

Udvalget ønsker at takke alle, der har reageret positivt på vores henvendelser og har medvirket til, at dette projekt har kunnet virkeliggøres på trods af den korte tidsfrist, som udvalget har haft til rådighed.

Landsstyrets formål har været, at børn og unge samt familier hvis levevilkår, trivsel og velfærd er truet kan afhjælpes således at de kan få bedre forudsætninger for en sund barndom, ungdom og voksenliv.

Det er derfor udvalgets håb, at denne rapport vil bidrage til, at der landspolitisk og kommunalpolitisk vil blive taget initiativ til en fremtidssikret, overordnet politik på tværs af politiske og økonomiske interesser.

Det rådgivende udvalg har følgende medlemmer :

Fra organisationerne:

Aqqalu Jonathansen, Sorlak

Jette Krag, KANUKOKA

Hans Wiechmann, PIP

Kisea Bruun, Socialchefforeningen i Grønland

Johan Reimer, IMAK

Fra partierne:

Sara Abelsen, Atassut

Vivi Lynge, Demokraterne

Maren A. Clasen, Inuit Ataqatigiit

Karen Banke Petersen, Siumut

Indledning

Denne rapport handler kortfattet om de komplekse problemstillinger, der ligger bag omsorgssvigt og om de mulige forklaringer. Udvalgets hovedopgave har ikke været at analysere eller at finde dybereliggende sociale, samfundsmæssige og/eller menneskelige årsager til, at omsorgssvigt opstår. Udvalget har derfor i overensstemmelse med det vedtagne kommissorium tænkt anvendelsesorienteret.

Udvalget har medtaget den del af koalitionsaftalerne, der omhandler partiernes politiske målsætninger om børn, unge og familier for at fastholde politikerne på deres løfter til befolkningen.

Arbejdets forløb :

Det rådgivende udvalg fik stillet kontorfaciliteter til rådighed i Familiedirektoratet og påbegyndte arbejdet den 15. juli 2003. Den endelige rapport blev afleveret til landsstyremedlemmet den 31. oktober 2003.

Det rådgivende udvalg har afholdt følgende møder:

26. juni 2003
14.-15. august 2003
04.-05. september 2003
02.-03. oktober 2003
30.-31. oktober 2003

Der er skrevet mange breve til arbejdspladser, som har bidraget til udvalgets arbejde (se oversigt i slutningen af rapporten).

Udvalgets arbejde blev forsinket med knap to uger, da koalitionen mellem Siumut og Atassut stoppede, og arbejdet blev genoptaget da Siumut og Inuit Ataqatigiit indgik i koalition.

Alle udvalgsmøderne blev afholdt i Nuuk.

Udover udvalgsmedlemmernes egne erfaringer og viden på området var foredragene, diskussionerne i plenum og ikke mindst besvarelserne meget givende og gav inspiration til udvalgets endelige forslag.

Målgruppe :

Rapporten er udarbejdet til landsstyret i forventning om, at Det Rådgivende Udvalgs seriøse og fagligt begrundede forslag til nedbringelse af omsorgssvigt i Grønland vil danne grundlag for landstingets kortsigtede løsninger på problemstillinger, der kræver handling her og nu, samt Landstingets prioritering af langsigtede, profylaktiske handleplaner.

Metode:

Udvalget har holdt formøder, møder med fagfolk, foredrag af professionelle fagpersoner, opsøgt personale på arbejdspladser og debatteret emnerne i plenum.

Fremgangsmåde:

Det rådgivende Udvalgs arbejdstid og ressourcemæssige forhold gjorde processen til en udfordring i at tænke kreativt og med fokus på at kombinere de enkelte forslag til en anvendelsesorienteret intervention i en helhed.

Arbejdsform:

I udvalgsarbejdet var det vigtigt at arbejde ud fra fælles begreber og diskutere de væsentlige spørgsmål med henblik på en klar formulering af forslagene.

Udvalgets forslag er beskrevet ud fra:

1. Status quo
2. Vision
3. Mål

Kommissorium:**"Opgave definition**

Det hurtigt arbejdende udvalg nedsættes som et Rådgivende udvalg for Landsstyremedlemmet for Familier og Sundhed. Udvalgets betegnelse bliver: **Rådgivende udvalg for afhjælpning af omsorgssvigt af børn og unge.**

Udvalget skal forholde sig til spørgsmål vedrørende omsorgssvigt af børn og unge og komme med løsningsforslag til

- nye initiativer til forebyggelse af omsorgssvigt
- hvordan behov for pladser på døgninstitutionsområdet kan afdækkes
- definition af begrebet familiebehandling og fremtidig integration af det i behandlingssystemet

- alternative behandlingsmetoder kontra institutionsanbringelse
- vurdering af om der er behov for en undersøgelse af årsager til omsorgssvigt
- børns brug af euforiserende stoffer
- Nedbringelse af synligt drikkeri

Adskillelsen mellem børn og forældre er følelsesmæssigt det mest ømme punkt, som pådrages barnet. Derfor må man optimere indsatsen på området for at forebygge det i fremtiden.

Under Socialreformkommissionens arbejde i perioden 1995-97 har der været en omfattende debat omkring børnenes vilkår, hvor det fremkom mange forskellige former for opfordringer til handlingerne. Der er stadigvæk behov for dybtgående viden om børn, der efter omsorgssvigt har fået problemer, og en mere omfattende og bredere debat er ønskelig, ligesom det er nødvendigt med en større viden om de udsatte samt behandlingsmuligheder for disse.

Socialreformkommissionen var i sin tid af den opfattelse, at alt for mange børn og unge bliver anbragt udenfor hjemmet, og at der bør tages initiativer med henblik på nedbringelse af antallet af disse. Der skal arbejdes på at genforene børn og forældre. På den anden side skal der også være mulighed for behandling med det formål at omsorgssvigtede børn kan få bedre forudsætninger for et sundt voksent liv samt for at forebygge yderligere konsekvenser i form af andre problemer.

Landstyret har i de seneste år gennemført en omfattende indsats på forebyggelsesarbejdet, ligesom flere kommuner intensiverer deres arbejde på flere områder. Problemet synes dog ikke at være blevet mindre, selvom der bruges mange midler i det sociale arbejde, og såfremt vi ikke skal have flere udgifter yderligere, må vi finde kernen i problemet og behandle den.

Resultatet af KANUKOKA's undersøgelse har vist, at mellem 150 og 200 børn og unge har behov for akut anbringelse udenfor hjemmet. Dog giver antallet ikke udtryk for, at samtlige er behandlet i kommunalbestyrelserne og derfor skal tallet behandles med varsomhed, men tages alvorligt. Resultatet af undersøgelsen om mangel af anbringelsesmuligheder for børn og unge er alarmerende og kan ikke accepteres. Samtidig er erkendelsen svær, at endnu flere omsorgssvigtede børn og unge ikke får den hjælp de har behov for.

Medlemmer

Landsstyremedlemmet udpeger udvalgets formand samt 2 medlemmer.

De øvrige medlemmer i Det Rådgivende udvalg for afhjælpning af omsorgssvigt udpeges fra følgende organisationer:

1 repræsentant fra Socialchefforeningen, 1 repræsentant fra PIP, 1 repræsentant fra IMAK, 1 repræsentant fra Sorlak samt 1 repræsentant fra KANUKOKA.

Efter behov kan ad hoc. indkaldes repræsentanter fra direktorater, relevante samarbejdsparter og andre fagpersoner.

Formanden er ansvarlig for udarbejdelse og aflevering af afsluttende skriftlig rapport.

Direktoratet for Familier stiller sekretær til rådighed ved møderne. Baggrundsmateriale samt relevant faglig materiale stilles til rådighed.

Afrapporteringsform

Det Rådgivende udvalg afleverer en samlet rapport med indstillinger til initiativer og udvikling på området, som afleveres til Landsstyremedlemmet.

Arbejdsform

Landsstyremedlemmet indleder ved 1. møde og deltager ved afsluttende møde.

Udvalget fastlægger selv den endelige arbejdsform.

Tidsramme

Det Rådgivende udvalg afleverer en samlet rapport ultimo oktober 2003.

Budget

Aflønning af arbejdende formand i 5 måneder.

Mødeudgifter beregnet ud fra 5 møder inkl. rejseudgifter, opholdsudgifter, tabt arbejdsfortjeneste.

I alt: 350.000 kr. finansieres over 30.01.01"

Problemernes omfang

Problemet med omsorgssvigt er i følge social-, sundheds- og skolesektorerne ganske udbredt. Det er i medierne blevet nævnt, at ca. 30% af alle børn i Grønland er omsorgssvigtede. Dette tal er, i fald det er sandt, alarmerende og kræver omgående handling.

Det grønlandske samfund vil stå overfor næsten uløselige sociale problemer, når denne generation vokser op.

Desværre er data og statistik på det sociale område meget begrænset. Det er med det tilgængelige talmateriale ikke muligt, i fuldt omfang, at få bekræftet denne tese.

Fagfolks udtalelser i medierne vidner om at problemet tilsyneladende har nået et omfang, hvor sundheds- og socialsektoren er overbelastet.

Der kan opremses mange årsager til omsorgssvigt. Det grønlandske samfund har i de sidste 25 år udviklet sig i et tempo, hvor en del af befolkningen ikke har kunnet følge med i denne udvikling. Mange familier er i social nød på grund arbejdsløshed og dårlige eller manglende boliger.

Der har i det første årti i hjemmestyrets udvikling været fokus på hjemtagelse af sagsområder, hvilket kan have medført, at det grundlæggende, opsøgende og proaktive socialarbejde har haft en lav prioritet på det politiske niveau. Grønland har desværre et efterslæb med hensyn til at løfte og formulere indhold i en bæredygtig familie- og børnepolitik.

Kendsgerninger

Der er i Grønland børn og unge med:

- Alkoholiserede forældre eller forældre med andre misbrugsproblemer
- Psykisk syge forældre
- Forældre, der er fysisk og psykisk voldelige
- Forældre, der selv er blevet omsorgssvigtede
- søskende anbragt uden for hjemmet
- Alt for unge og umodne forældre

I 2002 blev der født 1000 børn i Grønland. 30 % af de fødende har selv været udsat for omsorgssvigt og føder således børn til et liv, hvor der er risiko for videreførelse af omsorgssvigt. Disse tal er fremkommet på baggrund af en undersøgelse, som to jordemødre har lavet i forbindelse med rejser i hele landet i 2002, hvor de har studeret disse kvinders journaler.

Det er en kendsgerning, at Grønland ikke har uddannet og kvalificeret personale nok til at bemande stillingerne på social- og sundhedsområdet.

KANUKOKAs undersøgelse viser, at omkring 150-200 børn og unge aktuelt venter på at blive anbragt udenfor hjemmet.

Antallet af selvmord og selvmordsforsøg, antallet af politianmeldelser af blandt andet seksuelle overgreb mod børn, blufærdighedskrænkelser mv., tyder på, at mange mennesker vantrives i Grønland. Adfærdsmønsteret hos omsorgssvigtede børn og unge er ændret, idet de kopierer de voksnes negative livsførelse med vold, trusler om vold, hash, alkohol, snifning, seksuelt misbrug etc.

Vi ved, at omsorgssvigt ofte er en følge af en social arv og at det som individ kan være svært at bryde dette mønster uden den fornødne støtte.

Nødvendig erkendelse

Det Rådgivende Udvalg understreger vigtigheden af, at samfundet, og hermed også **politikkerne, erkender**, at vi her i landet har massive sociale problemer. Først når erkendelsen er åbenlys, kan vi handle for at løse problemerne. Dette nødvendiggør, at der afsættes de absolut nødvendige ressourcer til eksempelvis -

Overordnet planlægning
Uddannelsesområdet
Udbygning af de tværsektorielle behandlingstilbud, institutioner m.v.
Forældreuddannelse (ansvaret er forældrenes)
Udvikling af kultur- og fritidsliv

Det Rådgivende Udvalg lægger især vægt på at:

- Politikerne må forpligte sig til kommunalt og landspolitisk at i gang sætte den nødvendige indsats, herunder at tilvejebringe forudsætningerne, bla. ved styrkelse af uddannelses- og efteruddannelsesområdet
- Tidlig indsats og tværfaglig forebyggelse i kommunalt regi skal prioriteres højt
- Etablering af landsdækkende behandlingstilbud og koordinering af lokale ressourcer

Det Rådgivende Udvalg har følgende forslag og anbefalinger:

Med udgangspunkt i kommissoriet har Det Rådgivende Udvalg forholdt sig til spørgsmålene i kronologisk rækkefølge.

- 1. Etablering af lokale rådgivende familiekræftcentre i kommunerne:**
 - A. Værested for børn og unge om aftenen/natten**
 - B. Netværksarbejde og frivilligt socialt arbejde for børn, unge og familier**
 - C. Samtalepartnere i skoleregi med barnet i centrum**
 - D. Forældreuddannelse/daghøjskole**
 - E. Tidlig indsats til gravide i et koordineret tværfagligt samarbejde**
 - F. Lokale familietræningshjem**
 - G. "Ungdom i fremdrift"**
 - H. Miljøarbejderkorps**
- 2. Etablering af et observationshjem for spædbørn, som risikerer at blive udsat for omsorgssvigt**
- 3. Etablering af et mor/barn-hjem for unge gravide, som har været/er udsat for omsorgssvigt**
- 4. Formuleret børne- og familiepolitik på landsplan og i alle kommuner**
- 5. Opprioritering af uddannelser og efteruddannelser indenfor den sociale sektor**
- 6. Etablering/udvidelse af uddannelseskorps/kursuskorps:**

- Ekstrem pædagogik til uddannede pædagoger og ufaglært fast personale
7. Koordination og forbedring af det tværfaglige og tværsektorielle samarbejde
 8. Løbende kurser/supervision til plejefamilier
 9. Bedre information om tavshedspligt og underretningspligt/indberetningspligt.
 10. Familiehøjskoler i landets 2 højskoler
 11. Oprettelse af heldagsskole
 12. Etablering af efterskole/ungdomsskole
 13. Nedbringelse af synligt drikkeri
 14. Børns brug af euforiserende stoffer
 15. Forskningsmidler til det sociale område:
 - forskning i den sociale sektor
 - udarbejdelse af statistik på det sociale område
 - Undersøgelse af årsager til omsorgssvigt
 16. Familiedirektoratets Videncenter MIPI foretager løbende målinger og evalueringer
 17. Udbygning af døgninstitutioner, evt. i form af satellitenheder, med mulighed for observation og efterværn
 18. Udbygning og koordinering af familiebehandlingsafdelingerne på døgninstitutionerne i Nord-, Syd- og Midtgrønland

FAMILIEKRAFTCENTRE LOKALT

Værested for
børn og unge

Netværksarbej-
de og frivilligt
socialt arbejde
for børn, unge
og familier

Samtalepart-
nere i skoleregi

Forældreud-
dannelse/dag-
højskole

Tidlig indsats
for gravide/
koord. af tvær-
fagligt/sektorielt
samarbejde

Lokale familie-
træningshjem

"Ungdom i
Fremdrift"

Miljøarbejder-
korps

- Værested og netværksar-
bejde

Tværfaglig og -sektoriel
personalesammensætning

Personalesammensætning
udfra lokale ressourcer

Forskellige projekter kan
opstartes i kraftcenterregi
efter behov

Erfarent personale benyt-
tes ved etablering af nye
kraftcentre på kysten

- Familietræningshjem er
for familier, der har brug
for støtte og hjælp til at
kunne fungere som familie.
De skal forebygge, at fami-
liens børn anbringes uden-
for hjemmet. Familietræ-
ningshjemmet kan iøvrigt
benyttes som supplement
til familiebehandlingscen-
trets udslusnings- og efter-
værnsarbejde

- "Ungdom i fremdrift" er
baseret på ressourcestærke
unge, der skaber egne mu-
ligheder og derved samtidig
er rollemodeller for øvrige
unge.

- Miljøarbejderkorps er
aktivt opsøgende i f.t.
udsatte børn og unge i
nærmiljøet.

Forslag 1:

Etablering af lokale rådgivende familiekræftcentre i kommunerne

Nu :

De fleste kommuner mangler koordineret tilbud i dag. Der er initiativer i enkelte kommuner, såsom Qaammaavik i Aasiaat. Qaammaavik er et dagtilbud til børn, unge og forældre med behov for støtte til at komme videre.

Vision :

Ved etablering af lokale kræftcentre vil forebyggelsesindsatsen blive samlet og koordineret fra centret.

Mål :

At de forskelligartede tiltag og indsatser bliver samlet et sted for at opnå optimal brug af ressourcer samt koordineret tværfagligt samarbejde.

Målet er velfungerende familier, som ved støtte af familiekræftcenteret opnår bedre livsførelse og livskvalitet.

Forslag 1 A :

Værested for børn og unge om aftenen/natten

Nu:

Kun få kommuner har værestedstilbud med overnatningsmulighed. De eksisterende drives med økonomisk støtte fra bl.a. Foreningen Grønlandske Børn. Der er behov for lignende tilbud i alle kommuner med privat/offentligt tilskud.

Vision :

Familiekræftcentrets lokaler benyttes som værested for børn og unge efter de lokale behov

Mål :

Børn og unge sikres et støttende og trygt sted at være. Værestederne fungerer som et pusterum for børnene og giver dem et positivt samvær med andre børn og ansvarlige voksne.

Forslag 1 B :

Netværksarbejde og Frivilligt socialt arbejde for børn, unge og familier

Nu:

Udsatte børn og unge færdes på gaden på grund manglende omsorg fra familien, nogle udøver hærværk, sniffer, drikker, har selvmordstanker, søger tryghed hos andre børn i lignende situation med risiko for at blive udsat for misbrugende voksne.

Netværksarbejdet er vilkårligt og tilfældigt prioriteret.

Forslag:

Med Familiekraftcentrene som tovholdere vil der blive mulighed for et organiseret netværksarbejde.

Mål :

At der bliver etableret netværk for børn, unge og familier, samt at det frivillige sociale arbejde/netværksarbejde styrkes.

Forslag 1. C :

Samtalepartnere i skoleregi med barnet i centrum

Nu:

Kun få kommuner i skoleregi benytter samtalepartner-metoden. Enkelte steder er der lignende initiativer.

Forslag:

Samtalepartner-metoden etableres som permanent tilbud til svage skoleelever i tæt samarbejde med Familiekraftcentret.

Mål :

At børnene får hjælp i tide.

Forslag 1. D :

Forældreuddannelse/-daghøjskole i kommunerne

Nu :

Kun ganske få kommuner har disse tilbud.

Vision :

Styrkelse af familierelationer og –ressourcer i lokalmiljøet.

Mål :

At forældreevnen og ansvarsbevidstheden styrkes. Tidlig indsats for gravide og koordinering af tværfagligt samarbejde

Forslag 1. E :

Tidlig indsats til gravide i et koordineret tværfagligt samarbejde

Nu :

Der eksisterer en samarbejdsaftale mellem D.I.H., Lægeklinikken og Socialforvaltningen vedr. gravide og nyfødte med særlige omsorgsbehov i Nuuk Kommune. Alle kommuner har behov for et tilsvarende koordineret samarbejdsteam.

Forslag :

Etablering af tværfaglige samarbejdsteams i familiekræftcentrets regi i alle kommuner.

Mål :

En god start i livet for risikofamilier.

Forslag 1 F :

Lokale Familietræningshjem

Nu :

Utilstrækkelige tilbud til familier med behov for støtte til at fungere som en sund familie i lokalsamfundet.

Vision :

At der bliver etableret kommunale døgntilbud i tæt samarbejde med det lokale familiekræftcenter til de familier, der har brug for støtte og hjælp til at kunne fungere som familie. Døgntilbuddet kan endvidere benyttes som supplement til familiebehandlingscentrets udslusnings- og efterværnsarbejde.

Mål :

At familierne forbliver samlet og at evt. anbringelser af børn udenfor hjemmet begrænses.

Forslag 1 G:

“Ungdom i fremdrift”**Nu :**

I Nuuk kommune er der skabt et forum for ressourcestærke unge, der ved egen fremdrift realiserer deres drømme og visioner, og derved inspirerer og påvirker mindre ressourcestærke unge.

Vision :

At samfundet styrker ressourcerne hos de unge, som har et sundt liv.

Mål :

At unge aktivt skal skabe egne muligheder i stedet for passivt at vente på, at andre skaber disse for dem.

Målet er, at det sker i et røgfrit, alkoholfrit og narkofrit miljø, og at de igennem forskellige projekter lærer at samarbejde, skabe egne muligheder og at fungere som rollemodeller for de øvrige unge, der har brug for at blive ledet.

Forslag 1 H:

Miljøarbejderkorps**Nu :**

Enkelte kommuner har miljøarbejderkorps, som har til opgave at foretage opsøgende arbejde i forhold til truede børn og unge i det nærmiljø, hvor de færdes.

Vision :

At den kriminalpræventive og holdningsbearbejdende indsats styrkes, og at marginaliserede børn og unge ved kontakten med miljøarbejderne får nye rollemodeller.

Mål :

At marginaliserede børn og unge identificeres.

Forslag 2:

Etablering af observationshjem for spædbørn med risiko for at blive udsat for omsorgssvigt

Nu :

Der findes ingen observationshjem i Grønland for denne målgruppe.

Vision :

At der bliver etableret et observationshjem for spædbørn.

Mål :

Tidlig indsats og primær forebyggelse med henblik på at bryde den sociale arv og mindske risikoen for institutionalisering senere.

At sikre alle truede børn en bedre start på livet. At forhøje livskvaliteten for mor og barn og mindske muligheden for, at omsorgssvigt kan gå i arv.

Forslag 3:

Etablering af et Mor/Barn-Hjem for unge gravide, som har været/er udsat for omsorgssvigt.

Nu :

Unge gravide får kun tilbudt den nødvendigste, men ikke tilstrækkelige forberedelse til at varetage den nye forældrerolle.

I 2002 blev der født 1000 børn i Grønland, 30 % af disse kvinder der har født, har i deres liv været udsat for omsorgssvigt, og dermed fødes der børn til et liv, hvor moderen har været udsat for omsorgssvigt.

Vision :

Ved etablering af et Mor/Barn-Hjem vil man sikre, at der bliver taget hånd om omsorgssvigtede eller misbrugende unge gravide.

Mål :

Er at give den nybagte mor og den barnet en god start på livet, samt at højne livskvaliteten hos mor og barn og mindske risikoen for at barnet bliver omsorgssvigtet.

Forslag 4:

Formuleret børne- og familiepolitik på landsplan og i alle kommuner

Nu :

Kun få kommuner har en formuleret fremadrettet børne- og familiepolitik. På landsplan findes ingen overordnet politik, som kan danne grundlag for den enkelte kommunes politik.

Vision :

At Grønland i praksis efterlever FNs Konvention om Barnets Rettigheder af 1989, og at Landstinget beslutter sig for en formuleret og målrettet børne- og familiepolitik i overensstemmelse med denne.

Mål :

At samtlige grønlandske kommuner formulerer sin egen målsætning på børne- og familieområdet i overensstemmelse med Landsstingets overordnede politik.

Forslag 5:

Opprioritering af uddannelser og efteruddannelser indenfor den sociale sektor

Nu :

Generel mangel på samt fastholdelse af uddannet personale.

Vision:

Er til enhver tid nødvendigt, med uddannet personale, samt efteruddannelser som opgaveløsningen indenfor social-sundheds-forebyggelseområderne kræver.

Mål :

Der skal landspolitisk tages stilling til og gennemføres en fremtidssikret uddannelsesplan på ikke alene socialområdet, men også sundheds- og forebyggelsesområderne.

At der skabes en større interesse og motivation for at uddanne sig indenfor disse fagområder ved gode arbejds- og lønvilkår.

Forslag 6:

Etablering/udvidelse af Uddannelseskorps/Kursuskorps

Nu :

Der kører ukoordinerede initiativer i privat og offentligt regi.

Vision :

Etablering af rejsende underviserkorps.

A. Ekstrem pædagogik til uddannede pædagoger og ufaglært fast personale

Til de særligt udadreagerende og svært anbringelige unge vil der være behov for løbende opkvalificering/uddannelse af faglærte og ufaglærte medarbejdere, der arbejder projektorienteret, og som ofte anvender krop og fysik i de konfliktsituationer der opstår.

Ved at arbejde med "kroppen som konstruktion" hos de marginaliserede børn og unge, skaber grundlaget for et aktivt / kreativt samvær – som giver mulighed for at arbejde med de bagvedliggende personlige problemstillinger.

Mål :

At det sikres at den nødvendige viden når frem til de personale, som arbejder med børne-, unge og familier.

Derved sikres professionalisering og videns opbygning via et fleksibelt korps og der opnås kontinuerlig opkvalificering og fastholdelse af personalet.

Forslag 7:

Koordination og forbedring af det tværfaglige samarbejde

Nu :

Der er for stor kløft mellem Grønlands Hjemmestyre og kommunerne, kommunerne imellem og internt i kommunen.

Vision :

Etablering af koordinationskorps med henblik på forbedring af det tværfaglige samarbejde. Bedre visitationer og bedre udnyttelse af hjælpemuligheder kommunalt og på landsbasis.

Mål :

Effektivisering og bedre udnyttelse af ressourcerne.

Forslag 8:

Kurser og løbende supervision til plejefamilier

Nu :

Plejeforældre tilbydes ikke i tilstrækkeligt omfang kurser og løbende supervision.

Vision :

At plejeforældre skal tilbydes kurser og løbende supervision.

Mål :

At sikre, at kommunalt ansatte plejefamilier får den nødvendige kompetence til at varetage plejeopgaven.

At gøre det mere attraktivt at være plejefamilie ved at sikre, at den får de nødvendige psykologiske og pædagogiske redskaber til at håndtere opgaven.

At forebygge, at plejefamilier bliver udbrændte, og at børn fejlanbringes.

Forslag 9:

Bedre information om tavshedspligt og underretningspligt/indberetningspligt

Nu :

Der er generelt for lidt viden og for mange misforståelser omkring tavshedspligt og underretningspligt på de forskellige arbejdspladser, hvilket hæmmer opgaveløsningen.

Vision:

Mere sikker håndtering af tavshedspligt og underretningspligt i mellem de tværsektorelle samarbejdspartnere.

Mål :

Mere effektivt samarbejde og en bedre opgaveløsning.

Forslag 10:

Familiehøjskoler i landets 2 højskoler

Nu :

Familiehøjskole ophold udbyder i kortere perioder ca. 1 x 10 uger. Hver skole kører som en selvstændig enhed. Der er ikke megen koordination på tværs af skolerne og imellem de kurser, som udbydes. Hvis familiehøjskolemodellen skal bruges til at løfte indsatsen overfor truede familier, skal der ske en styrkelse af den pædagogiske og undervisningsmæssige profil.

Vision :

Familiehøjskoler, hvor der udbydes kurser til forældre, børn og unge i risikogruppen af 2 x 10 uger varighed.

Mål :

At familiernes ansvarlighed og psykiske og fysiske livskvalitet styrkes.

Forslag 11:

Oprettelse af heldagsskole**Nu:**

Der eksisterer ikke heldagsskoler i dag på trods af at mange børn kan betragtes som værende "svært underviselige". Disse børn vil profitere af nogle rammer, som tilgodeser de særlige behov for en meget struktureret undervisning, kombineret med skolefritidsordning i samme regi.

Forslag:

At der etableres heldagsskoler ud fra et veldokumenteret behov.

Mål:

At disse børn modtager undervisning på lige fod med øvrige skolesøgende børn.

Forslag 12

Etablering af efterskole/ungdomsskole**Nu :**

Alle efterskoleophold foregår i Danmark. Der er en del unge som holder op i utide.

Vision :

At der etableres mulighed for efterskole- og ungdomsskoleophold i Grønland.

Mål :

At unge, der ikke er modne til at rejse fra Grønland bl.a. pga. sproglige, familiemæssige eller sociale problemer får mulighed for at komme på efterskole/ungdomsskole i Grønland.

Forslag 13: Nedbringelse af synligt drikkeri

Nu :

Stort forbrug af alkohol udendørs, uden tanke for den negative påvirkning på børn og unge.

Vision :

Klar alkoholpolitik på landsplan, og at den forebyggende indsats derved skaber holdningsændringer.

Mål :

Alkohol- og Narkotikarådet bør tage fat om problemerne.

Forslag 14 :

Børns brug af euforiserende stoffer

Nu :

Et ukendt stort antal børn og unge bruger euforiserende stoffer eller sniffer.

Vision :

Holdningsændring via intensiveret oplysningskampagner. Fortsættelse og styrkelse af Paarisa`s og SSPK-udvalgenes allerede igangsatte kampagner og initiativer.

Bruge kommende familiekraft center, samt andre eksisterende steder som udvidet mulighed for forebyggelses- initiativer

Mål :

At børn og unge får styrke til at modstå pres fra andre unge og voksne.

Forslag 15:

Forskningsmidler til det sociale område

- **Forskning i den sociale sektor**
- **Udarbejdelse af statistik på det sociale område**
- **Undersøgelse af årsager til omsorgssvigt**

Vurdering af, om der er behov for en undersøgelse af årsager til omsorgssvigt.

Nu :

Der er udarbejdet en del rapporter og redegørelser uden egentlige handlingsplaner eller løsningsmodeller.

Vision :

At de økonomiske midler på området bruges til at realisere de mange gode forslag, således at den derved fremkomne dokumentation fremmer realiseringen af handlingsplanerne.

Mål :

At der løbende afsættes de nødvendige midler til forskning på området.

Udarbejdelse af statistik på det sociale område

Nu :

Der laves meget lidt statistik indenfor det sociale område.

Vision :

At der bliver lavet vedvarende statistik indenfor området.

Mål :

At skabe et større overblik på det sociale område, således at beslutningstagere får et dokumenteret beslutningsgrundlag og at forebyggelse/indsats kan planlægges bedre.

Forslag 16:

Familiedirektoratets Videncenter MIPI foretager løbende målinger og evalueringer

Nu :

Videncenteret for børn og unge har eksisteret i et par år.

Vision :

At Videncenteret udbygges med løbende evalueringer og forskning indenfor den sociale sektor.

Mål :

At viden på børne- og familieområdet samles og løbende implementeres i planlægningen af nye tiltag.

Forslag 17:

Udbygning af døgninstitutioner, evt. i form af satellitenheder med mulighed for observation og efterværn.**Nu :**

Der mangler anbringelsesmuligheder til børn med særlige behov. De eksisterende døgninstitutioner er overfyldte og har lange ventelister.

Vision :

At der tilvejebringes relevante og hurtige anbringelsesmuligheder for alle svært omsorgssvigtede børn og unge. Der gives mulighed for observation i kortere tid af børn, der står foran en anbringelse udenfor hjemmet og at alle færdigbehandlede børn og unge sikres udslusning og efterværn.

Mål :

At der etableres små boenheder i tilknytning til de lokale døgninstitutioner, i lighed med eksempelvis den eksisterende satellit til Røde Kors Børnehjemmet i Nuuk.

At der bliver et bedre flow i forløbet fra anbringelse til udslusning.

At der i forbindelse med hjemgivelse til forældrene skal etableres efterværn, og at børn og unge, der ikke kan hjemgives, sikres alternativ bomulighed (f.eks. i bokollektiv, lærlingehjem, efterskole eller lignende).

At børn og unge ikke risikerer fejlvisitation, at de eksisterende behandlingstilbud udbygges i overensstemmelse med de faktiske behov. At rekruttere, fastholde og udvikle et fagligt personale.

Forslag 18 :

Udbygning og koordinering af familiebehandlingsafdelingerne på døgninstitutionerne i Nord-, Syd- og Midtgrønland**Nu:**

Der er i alt 26 pladser på landsplan, fordelt på 3 døgninstitutioner. Der er mangel på professionelle, faglige ressourcer til disse eksisterende familiebehandlingsstilbud, ligesom de fysiske rammer er utilstrækkelige, til trods for, at behovet for en massiv og målrettet indsats på området er stort.

Vision:

At de eksisterende døgninstitutioner med familiebehandlingsafdelinger udvikles og tilføres ressourcer med henblik på at imødekomme behovene for dag-/døgntilbud i regionen:

- Sarliaq, Ilulissat
- Inuusuttut Inaat, Qaqortoq
- Røde Kors Børnehjemmet, Nuuk

Mål:

At der bliver dannet et fagligt forum med det nødvendige og relevante personale til at udføre tidlig indsats og primær forebyggelse, således at børn/unge/familier hjælpes mere målrettet og langsigtet end i dag.

En bedre koordination af indsatsen overfor målgruppen bør gå hånd i hånd med en styrkelse af den økonomiske planlægning, således at ressourcerne udnyttes optimalt. Et øget fokus på økonomisk styring og realistisk budgettering er en nødvendighed.

De allerede eksisterende behandlingstilbud skal udbygges og koordineres bedre. Hvor der er fordele ved enten en øget fælles planlægning og/eller sammenlægning mellem behandlingstilbud, bør dette ske.

Konklusion

Det Rådgivende Udvalg anbefaler stærkt, at der sker en opprioritering af indsatsen på børne- og familieområdet. Udvalget er klar over, at det vil forudsætte en omprioritering af politiske mærkesager (lufthavnsbyggeri contra boligbyggeri, eksempelvis).

Det Rådgivende Udvalg anbefaler endvidere, at Landstinget i samarbejde med KANUKOKA sikrer, at der sker opfølgning af de enkelte forslag i denne rapport og fører til handling og realisering.

Det har ikke været muligt for Det Rådgivende Udvalg, at foretage yderligere uddybninger og vurderinger i konklusionen af denne rapport indenfor den givne tidsramme.

Tak til følgende arbejdspladser, som har bidraget til denne rapport :

MIPI
Døgninstitutionskontoret
Nuup Kommunea
Grønlands Arbejdsgiverforening
Dronning Ingrid's Hospital
Paarisa
Knud Rasmussens Højskole
Sulisartut Højskole

Socialchefer og forebyggelseskonsulenter i kommunerne
Døgninstitutioner
Grønlands Hjemmestyre
Foreningen Grønlandske Børn
Red Barnet
Paaringa
Qaammaavik, Aasiaat
Bisbebjerg Hospitals børnepsykiatriske afdeling
Politimesterembedet
Qaqiffik

Anvendt kildemateriale :

Børn og Unges Anbringelser udenfor Hjemmet 1992
Seminar om Børn og Unge – Rapport 1996
Peqqussutit / Landstingsforordning nr. 1 og nr.9 15/4-03
Naalakk.oqallisissiaq / Oplæg til Landstyret
Naalakk. Ililimatitsissut / Orientering til Landstyret
Nye Veje
Suleriaatsit nutaat.
MIPI
Ukiumoortumik nalunaarusiaq / Årsberetning
Miss. Nalunaarut / Sociale sektor redegørelse
"Helhedsløsning" Redegørelse om døgntilbud til børn og unge Marts 2000
MATU-projektet Evalueringsrapport November 2001
Børn og Unge Redegørelse 2001
Redegørelse om arbejdsforholdene i den sociale sektor August 2002

Internettet på Copernic omkring behandling, omsorgssvigt, mm.
Døgninstitutionernes Årsberetning 2002
FNs Konvention om Børns Rettigheder

Koalitionen mellem Siumut og Atassut :
Landsstyret har i sin koalitionsaftale nedfældet følgende mål indenfor børne- og unge området:

Kommunerne:

Koalitionen vil virke for et bedre samarbejde regionerne imellem på alle niveauer.

7. En fleksibel Socialpolitik.:

Koalitionen stiler hen imod udbygning af rådgivningen vedrørende forsømte børn og unge, og vil bane vejen for etablering af et råd for børn og unges vilkår. Samtidig skal man snarest muligt løse problemerne omkring døgninstitutionerne for børn og unge i samarbejde med kommunerne.

Familien:

Koalitionen har som formål at skabe sammenhængende familierpolitik og i denne forbindelse etablering af et familie år, hvor man bl.a. drøfter følgende :

- Udvidelse af familiehøjskoler*
- Etablering af sundhedscenter for familier.*
- Forbedring af behandlingsmuligheder for usikre og misbrugte børn i alle kommuner*
- Oplæring i det at være gode forældre i alle kommuner med udgangspunkt i arbejdet for forældre, som har forsømt deres børn*

Koalitionsaftalen mellem Siumut og Inuit Ataqatigiit :

Familielivet skal styrkes med udgangspunkt i velplanlagte og koordinerede indsatser, også gennem etablering af familiebehandlingscentre

De forskellige partiers politiske mål for familielivet, børn og unge:

Siumut:

Glæde og tryghed til børn og unge

Børn er de vigtigste af samfundets ressourcer. Derfor må livets begyndelse være en tryk

Man må udvide mulighederne for rådgivningsbistand overfor børn og unge, der har været ofre for misbrug. Tillige vil Siumut arbejde for at løse problemerne i forbindelse med driften af døgninstitutionerne for børn og unge snarest muligt i samarbejde med kommunerne.

Familieår

Siumut mener, at en samfundsborger har pligt til at forsørge sig selv og sine, og har pligt til stadighed at medvirke til forbedring af de psykiske og fysiske vilkår i samfundet.

Siumuts målsætning er en klar landsdækkende familiepolitik og i denne forbindelse et - familieår - med bl.a. følgende overskrifter:

- Udvidelse af familiehøjskoleordningen.
- Etablering af et familiebehandlingscenter.
- At der skabes behandlings muligheder i alle kommuner for mennesker, der har fået men fra barnsben af.
- At der etableres uddannelse til at være gode forældre.

Der skal ydes en særlig indsats for børnefamilierne gennem forbedring af kommunernes familierådgivning, og ikke mindst gennem en forbedring af børnefamiliernes økonomiske vilkår.

Inuit Ataqatigiit:

Socialpolitik

- fra passiv forsørgelse til aktiv involvering.

Det sociale system fastholder de hjælpsøgende i rollen som klient. Systemet har spillet fallit. Skal vi gøre os forhåbninger om på kort sigt at løse de massive sociale problemer bør socialpolitikken funktion defineres om. IA's bud på socialpolitikken fremtidige funktion er:

1. at styrke fællesskabet
2. at fremme den enkeltes selvværd
3. at fokusere på borgernes ressourcer for at mestre eget liv og skabe mulighed for aktiv deltagelse i samfundslivet og tage medansvar
4. at bane vejen for menneskelig og faglig kompetenceudvikling

IA's socialpolitik bygger på ideen om det sociale ansvar og målet med at styrke familiens grundlæggende livsbetingelser og levevilkår.

Vi voksne har ansvaret for børn og en forpligtelse til at bane dem vejen for mening, tilhørsforhold og deltagelse. Der hvor forældres evne, vilje eller ressourcer ikke er tilstrækkelige til at skabe en tryk base for barnet er det samfundets pligt at træde til med hjælp, som sikrer barnet en sund udvikling.

Børn har behov for omsorg, udvikling og læring. Børn har ret til at blive beskyttet mod overgreb, være elsket og mødt med respekt. Børn skal under deres opvækst have mulighed for at udvikle kreativitet, selvstændighed og samarbejdsevne. IA's børnepolitik tager udgangspunkt i disse behov, krav og ønsker og er tresporet: alle børn, truede børn og børn med særlige behov.

De ufleksible sektoropdelte indsatser er forældet og har spillet fallit. I stedet skal vi udvikle nye helhedsorienterede aktiviteter med udgangspunkt i forskningsbaserede forsøgs- og udviklingsarbejder.

Der skal tages behørigt hensyn til vore egne faglige og menneskelige ressourcer, ligesom der skal banes vej til høj grad af brugerstyring og selvforvaltning. Borgere der på grund af alderdom, handicap eller sygdom har fået et nedsat funktionsniveau skal sikres hjælp, omsorg og pleje der med respekt for den enkeltes integritet skaber et værdigt liv.

Det er IA's mål at sikre socialarbejdere gode løn- og ansættelsesvilkår, herunder forbedrede efter- og videreuddannelsesmuligheder. Det frivillige sociale arbejde skal være et supplement til det offentliges sociale forpligtelser og bør sikres kvalitetsudvikling.

Atassut:

Særlig fokus på børne- og ungeområdet

Forældrene har ansvar for, at børnenes nærmiljø er trygt, og myndighederne skal på alle mulige måder hjælpe til med at give forældrene de rigtige rammer for, at familierne trygt kan deltage i befolkningens udvikling. ATASSUT vil arbejde for at give børnefamilierne de rigtige rammer. Myndighederne skal ikke fratage forældrene ansvaret for opdragelsen af børnene. Forældrene og myndighederne skal i fællesskab danne grundlaget for et menings- og værdifuldt familieliv.

Alt for mange familier lever i dag i utryghed. Alt for mange forældre har opgivet eller er på vej til at opgive familiens eksistensgrundlag. Alt for mange familier er ødelagt af håbløsheden og alt for mange familier har mistet troen på en lys fremtid. Det har medført, at alt for mange børn er fjernet fra hjemmet eller er på vej til at blive fjernet. ATASSUT vil arbejde for og sammen med de svage børnefamilier, så de igen får kræfter til at se meningen med familielivet og tilværelsen i det hele taget.

ATASSUT vil arbejde for, at det sociale netværk omkring familierne skal være altomfattende. Forældre der har, eller er på vej til at miste håbet og lysten til et sundt og udviklende familieliv skal vide, at der er hjælp at hente, så de på den måde kan genoprette et værdifuldt liv for dem selv og deres børn.

I tilfælde af, at der ikke er nogen anden udvej end at myndighederne er nødt til at gribe ind og få børnene fjernet fra hjemmet, skal målet være, at familien kan samles igen. ATASSUT vil arbejde for, at familierne hurtigst muligt kan tilbydes professionel behandling i hjemmet eller også på behandlingshjem. På den måde vil ATASSUT arbejde for, at man så vidt muligt undgår at fjerne børnene fra hjemmet.

ATASSUT vil arbejde for, at døgninstitutionerne får de optimale betingelser for at varetage børnenes tarv, så længe forældrene er ude af stand til det. Der skal en gennemgribende behovsvurdering på området. Målet skal være at finde forsvarlige og realistiske rammer for døgninstitutionerne. Ventelisten, som i dag siges at være 150-200 børn, skal nedbringes så hurtigt som muligt, og det skal ske i tæt samarbejde med fagfolkene på området. ATASSUT vil lave en initiativgruppe, der inden for en rimelig tid kan få belyst behovet, så vi kan komme ventelisten til livs.

Når forældrene ikke lever op til deres ansvar overfor deres unge mennesker, skal de unge mennesker i tryghed have mulighed for at henvende sig om deres problemer. De unge kan gå rundt med meget traumatiske problemer. Mange unge mennesker skjuler, at de har været udsat for seksuel misbrug og krænkelse. Institutionerne, hvad enten det er skolen, uddannelsesstedet eller fritidsklubben, skal være opmærksomme på de signaler de unge udviser på trods af, at de helst vil beholde hemmeligheden.

Når det alligevel ikke lykkes at få de unge, der falder fra på rette spor igen, skal de unge pålægges ansvar, så de så hurtigt som muligt kan komme ud af bistandssystemet for deres egen skyld. Derfor vil ATASSUT arbejde for, at de unge bistandsklienter under 25 år aktiveres gennem tilbud om arbejde eller uddannelse som betingelse for fortsat hjælp.

For unge, som har bevæget sig ud i forskellige former for misbrug og kriminalitet, og hvor der ikke er nogen anden udvej end intensiv professionel behandling, så er MATU-projektet et vellykket værk, som ATASSUT uforbeholdent vil støtte.

Demokraterne:

Sociale anliggender:

D går ind for, at befolkningen først og fremmest skal leve op til deres grundlovsbestemte pligt til at skulle medvirke til at skulle være så lille en belastning for samfundet som muligt.

D vil arbejde for at få udformet en struktur, der gør, at sikringen er optimal for dem, der har behov for det. Men det må aldrig blive økonomisk mere givtigt at være på bistand end at påtage sig et arbejde. Det skal, sagt med andre ord, altid kunne "betale sig" at arbejde. Det må ikke føles som en "straf" hverken at være handicappet eller at være gammel.

D vil være forbillede for selvrespekt, samvittighedsfuldhed, tolerance og samhørighed i gensidig respekt. D går endvidere ind for en høj grad af opbakning til den "frivillige sektor", foreningsarbejde og forebyggelse derunder også menighedsarbejdet.

Kattusseqatigiit:

Det vil arbejde for, at der bliver etableret familie behandlings center. Hvis vi dag skal formindske tvangsfjernelser af børn i kysten, kan vi ikke undgå etablering af Familiebehandlings center.